

הגינה הטיפולית ברמת הנדיב

רקע על פרויקט הגיבון הטיפולי

גיבון טיפולי ברמת הנדיב החל לפני כעשר שנים, מתוך שאיפה לתת ביטוי לתפיסה של "קהילה מקיימת", קהילה שבה יש הזדמנות לכל אחד מחבריה להיות תורם ומשתתף פעיל. שיתוף פעולה של רמת הנדיב עם "מעון סביון" הסמוך (בית אקשטיין), בו חוסים אנשים עם עיכוב התפתחותי, הניב את ראשית הפרויקט שהתמקד בעבודה תעסוקתית גננית בגני הזכרון שברמת הנדיב. עם הזמן היה ברור שעבודה עם סוג אוכלוסיה זו, בעלי פיגור בינוני – קל, מצריכה אנשי מקצוע, שהוכשרו לעבוד עם בעלי צרכים מיוחדים, מה שהוביל להצלחת הפרויקט. כיום מובילים את הפרויקט שני מטפלים בגיבון.

המשתתפים בקבוצת הגיבון הטיפולי מגיעים משני מוסדות בפרדס חנה: "אילנית" ו"סביון". שבוע העבודה כולל חמישה ימים ו-5 שעות עבודה ביום. סדר היום קבוע: חלקו הראשון של היום מוקדש לעבודות תחזוקה גננית שוטפת בגנים (גירוף, עישוב, קלטור, הפיכת אדמה בקלשון, גיזומים) כל אחד לפי יכולתו.

בחלקו השני של היום הקבוצה עוברת ל**גינה הטיפולית**. כאן הם יוצרים, בונים, מתחזקים את הגינה, עובדים בגינת הירק, מכינים ייחורים, הנבטות והעתקות של ירקות וצמחים אחרים ועובדים בגינות האישיות שלהם. העבודה בגינה הטיפולית מתבצעת לפי תוכנית שבועית ולפי הצורך הגנני והטיפולי. בסוף כל יום עבודה הקבוצה נפגשת לשיחת סיכום ושתית תה.

חברי הקבוצה מקבלים שכר על עבודתם, וכחלק מהשתייכותם לצוות הם לובשים מדי עבודה של רמת הנדיב כמו שאר העובדים, יושבים יחד איתם לאכול בהפסקת האוכל ומשתתפים באירועים משותפים של חגים ומועדים.

מבנה הגינה הטיפולית

הגינה כוללת מספר מרחבים שנועדו לענות על הצרכים השונים, הן מההיבט התפקודי והן מהיבטים של גירוי חושי, אסתטיקה והנאה במקום.

הפרגולה:

זהו למעשה "לב" הגינה הטיפולית, המרחב המרכזי בגינה. היא מאפשרת מחסה מהגשם ומהשמש. במרכז שולחן/ משטח עבודה, המיועד לעבודה בעמידה ומשמש אותנו לעבודות גנניות ויצירתיות. המרחב שמתחת לשולחן משמש כמקום אחסון נגיש. הפרגולה משמשת גם כמקום התרגעות והספסלים הפזורים סביב מאפשרים להתבונן בכיוונים שונים אל הגינה הטיפולית.

הגינות האישיות:

כל אחד מחברי הקבוצה קיבל שטח לצורך הקמת גינה אישית משלו. גם כאן הבחירה נעשית לפי צרכים ויכולות של המשתתפים בקבוצה. האחד קיבל שטח קטן יחסית, שישרה עליו אוירה תומכת ומוגנת, והאחר קיבל מרחב גדול יותר, שבו הוא יכול לבטא את עצמו באופנים שונים.

תאור הגינות:

גינה #1 זוהי גינתו של ר', שכישורי המוטוריקה הגסה שלו לוקים בחסר ולכן גם מתקשה בעבודה בגובה. בנינו יחד איתו ערוגת ישיבה, המאפשרת לו לשבת בשפת הערוגה ולטפל בצמחים השתולים בה. יופי ואסתטיקה חשובים לר' ולכן בחר בסוגים שונים של פרחים לערוגת הישיבה וסביב הערוגה. הוא אוהב לשבת ולהביט בה, לשאוב ממנה כוחות, ולכן ביקש לבנות ספסל ישיבה בגינה שלו, שלצידו שולחן קטן מגזע עץ - להניח עליו את כוס התה.

גינה #2 גינתו של ס' תואמת את יכולותיו: הוא מתקשה בהתכופפות ובישיבה עקב מגבלות מוטוריות. בחרנו לבנות איתו 'ערוגת עמידה'. בערוגה זו הוא בוחר לגדל גידולים שונים, לעיתים ירקות, לעיתים צמחי תבלין, סוקולנטים ופרחים.

גינה #3 גינתו של ח' היא בעלת שטח קטן. השתמשנו בעצים המניבים פרי כגון פיטנגו וגויאבה ננסית והרבה פרחים. ח' לא המשיך את עבודתו ברמת הנדיב ובקרוב שטח זה יעבור לאדם חדש.

גינה #4 א' נמשך מאוד לכל הקשור לבעלי החיים, להתבוננות, חקירה ולמעקב אחריהם. השימוש בבניה מסיבית היא מאוד מהותית עבורו, ונעשה בגינה שימוש בעץ ובאבן כחומרים המסמלים כוח וגבריות. בגינה הכנו יחד מתקן המושך בעלי חיים. מתקן זה בנוי משכבות שכבות של חומרים שונים, שכבת קש, זרדים, שברי חרס, גזעים מחוררים. דבר זה מאפשר לחיפושיות, לטאות, נמלים, עכברים ואולי אף לצבים ליהנות ממקום מסתור עבורם. בנוסף הכנו תיבת קינון לעטלפים אוכלי יתושים וחרקים. בבניה זו התנסה א. בעבודה עם עץ ועם כלי נגרות ידניים ומוטוריים.

גינה #5 הגינה של ט' שונה באופייה מן האחרות. ט' אוהבת במיוחד לגדל ירקות ותבלינים. היא זקוקה למסגרת של גבולות ברורים התוחמים את שטח הגידול. בחרנו להכין איתה ערוגות מגוונות בצורתן ובחומרים מהם הן בנויות (גזעים, אבנים, סנאדות, קרשי עץ).

גינה #6 הגינה של ל' בתהליך הקמה. הדגש בה הוא על שילוב אלמנטים מסיביים ובעלי נוכחות: גזע עץ גדול, ערמת אבנים, בניית שבשבת גדולה וגבוהה לצד פרחים עדינים ויפים של" בחר.

גינה קבוצתית:

על מנת לאפשר עבודה קבוצתית בחרנו להכין גינה שתאפשר מקום בו נעבוד על תכנים שעולים בקבוצה – חבר שעזב, חבר חדש שנקלט וכו'. מבנה הגינה הוא עגול ומחולק לפלחים-פלחים, כמו מנדלה באופן סימטרי. תחילת הגידולים בגינה הקבוצתית היו גידולי ירקות אך עם הזמן הגינה תשנה את אופייה לפי צרכי הקבוצה.

גינת הירק:

גינת הירק היא גינה אורגנית, מהזרעים ועד לדשן. הירקות שאנו מגדלים משמשים אותנו ליום הבישול השבועי שלנו. את פרחי כובע הנזיר אנו מגדלים לשימוש מסעדת 'כרם זיתים' שברמת הנדיב. תכנון ערוגות גינת הירק נעשה במחשבה על אופי האוכלוסייה שאנו עובדים איתה: בקביעת אורך הערוגות ביקשנו לא "לאיים" על חברי הקבוצה באורך אין סופי. כל חבר העובד בערוגה יכול לראות בבירור את סופה דבר המקנה גם תחושת שליטה. רוחבה נקבע לפי אורך יד המושטת למרכז הערוגה. מגוון הגידולים עשיר ומאפשר מפגש עם סוגים רבים של תנובה ולאחר מכן גם של בישול.

שדה החיטה:

שדה החיטה מפגיש את הקבוצה עם המחזוריות בטבע ודרך זה מפגיש אותם עם המחזוריות הפנימית שלהם. שלבי גידול החיטה: עיבוד האדמה, דישון, זריעה, קציר, הפרדת המוץ מהבר, טחינה ואפייה בוצעו ויבוצעו ע"י חברי הקבוצה.

פינת ישיבה:

בסיומו של כל יום, אנו יושבים לשתיית תה צמחים (חם או קר לפי עונות השנה) ולשיחת סיכום בפינת הישיבה. הפינה בנויה כמעין עיגול, עשויה מחומרים ממוחזרים ויכולה להכיל את כל הקבוצה ולאפשר קשר עין בין כולם. פרויקט הבנייה נעשה במהלך סדנה בה השתתפו מטפלים בגינות ומשתתפים נוספים וכמובן חברי הקבוצה מרמת הנדיב.

גינה מושכת ציפורים:

אנו רואים חשיבות בהמצאות בעלי חיים בגינה הטיפולית, ובתוך כך גם ציפורים. משיכת הציפורים לגינה נעשית תוך שימוש בצמחים מסוימים ובאלמנטים תומכים (מים, קינן). בין הצמחים שבחרנו: גרוויליאה, דורנטה, שיח אברהם, מורן, טיטוניה, ויסטריה, נר הלילה, מרווה, אגרטום, גאורה, היביסקוס. האלמנטים הנוספים: תיבת האכלה, תיבת קינן ובריכת שכשוך. גדר ועליה יסמין מהווה מסתור למי שחפץ לצפות בציפורים שהגיעו לגינה.

מטבח:

בימים אלו מסתיימת בניית המטבח. המטבח תוכנן תוך מגמה להנגישו גם לנכים. הריצוף יאפשר מעבר נוח, גובה השיש מותאם הן לעמידה והן לגובה של כיסא גלגלים. הבנייה נעשתה מצמיגים וכשיש משמשות פלטות עץ, שנפרסו מדילול יערני שבוצע בפארק הטבע.

אלמנט מים:

למים בגינה הטיפולית תפקיד חשוב. המים כאלמנט מכיל, מרגיע, מנקה ומטהר מהווים עוד גורם המושך בעלי חיים לגינה: צפרדעים, ציפורים, פרפרים וכמובן דגי נוי. סביב הבריכה מוקמו ספסלי התרגעות, הצמחייה סביב הבריכה בחלקה יוצרת הסתרה ובחלקה מאפשרת מבט אל הגינה. בתוך הבריכה שימוש בצמחי מים כגון יקינטון, חסה וכו'

'גינה כחולה':

גינה נושאית מתאפשרת על ידי מאפיין החוזר בה שוב ושוב. אזור זה בגינה מורכב מצמחים שלכולם גווני פריחה כחולים- סגולים. שביל אבן צר וציורי מזמין את ההולך בו לטייל בגינה ולהיטמע בתוכה.

גינת התבלינים:

גינה שהצמחים המרכיבים אותה הם צמחי תבלין ובישול, המשמשים אותנו להכנת התה בסיום העבודה ולבישול ולתיבול המאכלים: שומר, פטרוזיליה, פיגם, גרניום, לואיזה, עשב הלימון, נענע, מנטה, ועוד.